

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΛΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΔΕ ΥΠΟ

Σ. Κ. ΜΠΑΔΑΝΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΤΟΜΟΣ ΚΘ' — ΤΕΥΧΟΣ Η'

(Ἄποσπασμα)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "ΝΟΜΙΚΗΣ", Α ΒΕΡΓΙΑΝΙΤΟΥ

Ἐν ὁδῷ Ὀφθαλμιατρῶν 5

1910

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

11

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΙ ΓΑΛΛΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΔΕ ΥΠΟ

Σ. Κ. ΜΠΑΔΑΝΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΘ' — ΤΕΥΧΟΣ Η'

(Ἀπόσπασμα)

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ

795

72 FEB. 1959

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Τ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΚ ΔΩΡΕΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "ΝΟΜΙΚΗΣ", Δ. ΒΕΡΓΙΑΝΙΤΟΥ

Ἐν ὁδῷ Ὀφθαλμιατρείου 5.

1910

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Δημητρίου Π. Παππούλια : *Ἡ ἐμπράγματος ἀσφάλεια κατὰ τὸ ἑλληνικὸν καὶ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον. Τόμος πρῶτος. Ἐν Λειψία 1909.*

Διὰ τὴν ἡμετέραν νομικὴν φιλολογίαν, πενιχρὰν μὲν καθόλου, πενιχροτάτην δ' ἰδίᾳ ἐν ἔργοις κατ' ἐσχάτην ἱστορικοῖς, ἡ ἐμφάνισις τοῦ παρόντος βιβλίου δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητος. Τὸ γεγονός δ' ὅτι οὐδὲν παρ' ἡμῶν περὶ τούτου ἐγράφη, δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἔλλειψιν ἐνδιαφέροντος, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὰς δυσχερείας, αἵτινες προβάλλονται τῶν ἐπιχειροῦντι ἐπιστημονικῆν περὶ ἐκείνου κρίσιν. Διότι οὔτε εὐχερῆς, οὔτε ἴδιον ἐκάστου ἔργον εἶνε, οὐ μόνον νὰ κατέχη τὰ ἱστορικά προβλήματα τῆς νεωτέρας τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ἐπιστήμης, ἀλλὰ σὺν τούτοις νὰ εἶνε εἰδικὸς περὶ τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν δίκαιον συγχρόνως δὲ καὶ ἐντριβῆς περὶ τὴν παπυρολογίαν, συνελόντι εἰπεῖν νὰ ἀνταποκρίνηται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νέας τοῦ δικαίου ἱστορικῆς σχολῆς. Ἄν δὲ ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν τούτων ἡ ἐμφάνισις τοῦ προκειμένου ἔργου παρῆλθεν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι νομικῶν περιοδικῶν ἐν σιωπῇ, δὲν εἶνε βεβαίως ἄνευ ἐνδιαφέροντος διὰ τὸν Ἑλληνα νομικὸν ἢ ὑποδοχὴ ἧς τὸ βιβλίον τοῦτο ἔτυχε παρὰ τῶν εἰδικῶν νομικῶν κόσμῳ τῆς Εὐρώπης. Πρὸς τοῦτο ἔχομεν ὑπ' ὄψει τὴν μακροτάτην κρίσιν ἣν περὶ τοῦ μνησθέντος ἔργου ἐδημοσίευσεν εἰς τῶν κορυφαίων συγχρόνων ρωμαϊστῶν, ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας καθηγητῆς Λουδοβίκος Mitteis ἐν τῷ ἐσχάτως ἐκδοθέντι 30ῳ τόμῳ τοῦ «Περιοδικοῦ τοῦ ἰδρύματος τοῦ Savigny διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ δικαίου» σ. 442—451.

«Τὸ προκείμενον ἔργον, γράφει ὁ Mitteis, οὗ τὴν συνέχειαν ἀνακείμενον λίαν προσεχῶς, εἶνε ὁ καρπὸς κατ' ἐξοχὴν εὐσυνειδητοῦ ἐργασίας. Ὁ συγγραφεὺς, τελείως κατέχων τὴν νεωτέραν μέθοδον τῆς ἐπεξεργασίας τῆς ἱστορίας τοῦ δικαίου, προτίθεται ἕνα παράσχη περιγραφὴν τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἑλληνικῷ δικαίῳ, τῷ ρωμαϊκῷ καὶ τῷ βυζαντιακῷ, ὅπερ ἀποτελεῖ σημαντικὴν ἐπὶ γνησίως ἱστορικοῦ πνεύματος ἐρειδομένην ἐργασίαν. Ταῖς εἰς τὸν προκείμενον τόμον ἀναφερομέναις πηγαῖς ἐχρήσατο ὁ συγγραφεὺς μετὰ μεγίστης εὐθύτητος καὶ τελειότητος καὶ ἐπισταμένως ἐφήρμοσε τὸ γεγονός δ' ὅτι ὁ προκείμενος τόμος δὲν κατέστη ἰδιαιτέρως ὀγκώδης, ὀφείλεται εἰς τὴν ἠδριακῇ προσπάθειαν τοῦ συγγραφέως πρὸς συνεπτυγμένην διατύπωσιν καὶ ἀποφυγὴν πάσης περιττῆς λέξεως. Αἰείποτε ἀναφέρονται τὰ οὐσιώδη, ταῦτα δὲ συντόμως καὶ σαφῶς· αἱ ἐπαναλήψεις ἀναπληροῦνται διὰ παραπομπῶν ἐκ τῶν χρησιμοποιουμένων πηγῶν μόνον αἱ σπουδαιόταται ἀνετυπώθησαν, συνελόντι εἰπεῖν ἀπεκρούσθη πᾶν μὴ ἀπολύτως ἀπαραίτητον πάρεργον. Τὸ τοιοῦτον πτυγάνει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ παλυγράφῳ ἐποχῇ λίαν εὐεργετικὴ μέθοδος, ἐν τῷ προκείμενῳ δ' ἔργῳ θὰ εἶνε ἰδιαιτέρως εὐάρεστον εἰς τοὺς μὴ Ἑλληνας ἀναγνώστας, διότι οὗτοι προκειμένου περὶ βιβλίου ἐν νεοελληνικῇ γλώσσῃ γεγραμμένου θὰ προχωρῶσι τοῦλάχιστον κατ' ἀρχὰς ὅπωςδήποτε βραδύτερον ἢ ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ βιβλίου γεγραμμένου ἐν τινὶ γλώσσῃ τῆς μέσης Εὐρώπης. Ἄλλ' οὐδὲ εἰς τὰς ἀρχαίας ἑλληνικὰς πηγὰς προσοικειωμένος ἀναγινώσκει πρὸ βιβλίον εὐχερῶς».

Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν ταύτην ὁ Mitteis ἐπικινεῖ τὸν τρόπον καθ' ὃν ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ τὴν παπυρολογίαν, δι' ἧς ἔλυσε τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐμβατείας, ἀποδείξας ὅτι διὰ ταύτης ὁ πιστωτὴς μόνον τὴν νομὴν τοῦ ὑποθέματος κτᾶται, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν κυριότητα, ὡς μέχρι τοῦδε ἐνομίζετο. Ἐπιλαμβανόμενος δὲ εἰδικώτερον τοῦ περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δικαίου τμήματος τῆς συγγραφῆς ὁ Mitteis λέγει: «Γενικῶς ὡς νιδιάζον χαρακτηριστικὸν τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Παππούλια δύναται ἕνα θεωρηθῆναι ὅτι ἐν τῇ περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δικαίου διδασκαλίᾳ εἶνε κατὰ τὰ οὐσιώδη ζητήματα ἐντελῶς ἀνεξάρτητον τῶν

ἄχρι τοῦδε δεδιδαγμένων». Ἐκ τῶν οὐσιωδῶν τούτων ζητημάτων περιορίζεται εἰδικώτερον ὁ κριτῆς ἐν τῷ καθορισμῷ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ὑποθήκης καὶ τοῦ ἀποτιμήματος.

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐπιστήμῃ ἦτο γενικῶς ἀνεγνωρισμένον, ὅτι ὁ πιστωτῆς ὑπερημέρου καταστάντος τοῦ ὀφειλέτου ἐκράτει τὸ πρᾶγμα ἀντὶ τῆς ἀπαιτήσεως, μὴ ὑποχρεούμενος ὅπως ἐξευρισκομένης τῆς ἀξίας αὐτοῦ ἀποδώσῃ τῷ ὀφειλέτῃ τὴν ὑπεροχὴν. Τὴν διδασκαλίαν ταύτην ὁ κ. Παππούλιας ἀνέτρεψεν καὶ ἐδίδαξεν ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον, ὅτι δηλαδή, ὡς καὶ ἐν τῷ ρωμαϊκῷ δικαίῳ οὕτω καὶ ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἑλληνικῷ, ἐν τῇ περιπτώσει ἢ ἀξία τοῦ ὑποθέματος ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως ὁ πιστωτῆς ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ τῷ ὀφειλέτῃ τὴν ὑπεροχὴν, καὶ τὰνάπαλιν, ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ὑποθέματος εἴνε ἐλάσσων τῆς ἀπαιτήσεως, δικαιούται νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ ἐλλείπον. Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ συγγραφέως διεξοδικῶς ἐξετάζων ὁ Mitteis καταλήγει ἀποδεχόμενος τὴν νέαν ταύτην περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὑποθήκης θεωρίαν, διότι, ὡς λέγει ἀκατὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῶν πηγῶν καὶ διδασκαλίᾳ τοῦ συγγραφέως εἴνε ἀξία μεγάλης προσοχῆς καὶ ἀκατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐρείδεται ἐπὶ σπουδαιότερων βάσεων ἢ ἡ ἀντίθετος».

Ἐτέρα σπουδαία θεωρία τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κ. Παππούλια διδασθεῖσα εἴνε ἡ τοῦ ἀποτιμήματος. Ἡ ἐπιστήμη διέβλεπεν ἐν τούτῳ συνήθη ὑποθήκην, ἐνῶ ὁ κ. Παππούλιας ἀπέδειξεν, ὅτι πρόκειται ἀείποτε περὶ ἐναποτιμητικῆς ὑποθήκης, δηλαδή τριαύτης, καθ' ἣν ὁ πιστωτῆς, ὑπερημέρου καταστάντος τοῦ ὀφειλέτου, καθίσταται κύριος ὀλοκλήρου τοῦ πράγματος, μὴ ὑποχρεούμενος εἰς ἐπιστροφὴν τῶν ὑπερόχων, ὅπερ ὡς γνωστὸν παρὰ Ῥωμαίοις ἐπετυγχάνετο διὰ τῆς *lex commissoria*. Μετὰ ἰδιαιτέρως ὄλως λεπτομερείας ἐξετάζων ὁ Mitteis τὰ καθέκαστον ἐπιχειρήματα τῆς πρωτοφανοῦς ταύτης θεωρίας συμφωνεῖ τῷ συγγραφεῖ, ἐξαιρῶν τὴν ὀξυδέρκειαν αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς λοιποῖς περιορίζεται εἰς σύντομον ἐξέτασιν ἐτέρων τινῶν οὐσιωδῶν ζητημάτων, μεθ' ὃ ἐξακολουθεῖ ὡδε· Ἄ ἡ κρίσις μου ἐγένετο ἤδη τόσο ἐκτενὴς ὥστε δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἐπερχαθῶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου τμήματος τοῦ βιβλίου, τοῦ περιλαμβανόμενου

νοντος τὴν ἱστορίαν τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ἐν τῷ ρωμαϊκῷ δικαίῳ. Ἄλλ' ὁ ἀναγινώσκων καὶ τὸ μέρος τοῦτο θὰ εὕρῃ αὐτὸ νιστάμενον ἐν πᾶσιν ἐπὶ τοῦ ὕψους τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης καὶ θὰ πεισθῇ, ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶνε τέλειος κάτοχος τῆς φιλολογίας καὶ τῶν προβλημάτων τῆς ἐπιστήμης τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔργου τοῦ Dernburg, ὅπερ ἤδη ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ζητήμασι λίαν ὑπολείπεται, στερούμεθα καθολικῆς συγγραφῆς περὶ τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον, τὸ ἔργον τοῦ κ. Παππούλια εἶνε ἐκεῖνο, δι' οὗ ὁ περὶ τοῦ θέματος ἐνδιαφερόμενος θὰ δύνηται ἐν τοῖς καθέκαστον ἄριστα νὰ προσανατολισθῇ».

Συγκεφαλαίων ἐν τέλει τὴν κρίσιν του καὶ ἀνασκοπῶν γενικῶς τὸ ἔργον λέγει, ὅτι ὁ συγγραφεὺς «διὰ τούτου προσέφερε μετὰ γάλας ὑπηρεσίας. Τὸ τοιοῦτον ἔτι μᾶλλον τονίζω, καθ' ὅσον αὐτὸ ἐνδέχεται νὰ μὴ ὑποπέσωσιν ἐκείως εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀσπεύδοντος ἀναγνώστου, διότι τὸ ἀπερίττον ἀπολύτως ἀντικειμενικὸν ὕφος τοῦ συγγραφέως δὲν ὑποστηραίνει τὰ ἐπιτελούμενα, παρακινεῖται δὲ μεγάλων σκιαγραφῶν καὶ συγκριτικῶν εἰκόνων. Μάλιστα δὲ καὶ τὰ σπουδαιότατα ζητήματα, ὡς ἡ κατὰ τοῦ Hitzig περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ὑποθήκης πολεμικῆ καὶ ἡ ἐξελίξις τῆς ἐννοίας τοῦ ἀποτιμημάτων ἀπλῶς συνεδυσάσθησαν ἐν τῷ ἠθογματικῷ μέρει, ἐνῶ ἄλλος τις «δεινολόγος» συγγραφεὺς θὰ προέθετεν αὐτὰ ἐν περιλάμπρῳ φωτί. Κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἐκπλήσσειται τις ὅταν μετὰ βαθεῖαν τοῦ ἔργου μελέτην ἀνασκοπῶν αὐτὸ ἀντιλαμβάνεται τὸν τρόπον, καθ' ὃν προβάλλει ἡ διδασκαλία τοῦ συγγραφέως αὐτοτελῆς ἀπ' ἐκείνης, ἥτις κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος ἔτεινε νὰ καταστῇ δόγμα».

«Τὸ βιβλίον ἕνεκα τῆς ἀπερίττου εὐθύτητος τῆς συνδυαζομένης πρὸς τὴν ἀκριβεστάτην ἔρευναν ἀνήκει μετὰξὺ ἐκείνων, ἅτινα διὰ μακροτέρας μελέτης καθίστανται μᾶλλον προσφιλεῖ. Κατ' ἀρχὰς ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν σχεδὸν ἀδιαφόρου καὶ ὑποδειγματικοῦ ἔργου, ἀλλ' ἐφόσον τις ἀναγινώσκει περαιτέρω κατὰ τοσοῦτον διαβλέπει ὅτι ὁ συγγραφεὺς πολλὰ ἔχει νὰ εἴπῃ καὶ ὅτι περὶ ἀληθῶς σπουδαίας ἐργασίας πρόκειται. Ἐνεκὰ τούτου τὸ ἔργον εἶνε μᾶλλον μεγίστης προσοχῆς, οὐδεὶς δὲ εἰς τὸ μέλλον θὰ δυνηθῇ νὰ

»γράφη περὶ τοῦ θέματος τούτου προτοῦ μελετήσῃ λίαν ἐπιστα-
 »μένως ἐκεῖνο. Ἡ ἑλληνικὴ νομικὴ ἐπιστήμη δύναται νὰ εἶνε ὑπε-
 »ρήφανος προκειμένου περὶ βιβλίου, ὅπερ ἀναντιρρήτως λίαν ταχέως
 »διὰ τῆς ἀξίας αὐτοῦ θὰ πολιτογραφηθῇ ἀπανταχοῦ. Ἐὰν δὲ εἰς
 »τὴν χαράν, ἣν αἰσθανόμεθα διὰ τὸ ἐπιτευχθέν, εἶνε δυνατὸν νὰ
 »συμπεριλάβωμεν καὶ εὐχὴν τινά, αὕτη ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅπως
 »ὁ συγγραφεὺς ταχέως προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ δευτέρου τόμου·
 »διότι εἶνε μεγίστου ἐνδιαφέροντος ζήτημα, ὁ τρόπος καθ' ὃν τὰ
 »πρὸς τοῦ κλασσικοῦ τῆς Ἑλλάδος δικαίου πορίσματα θὰ συνδυάσῃ
 »πρὸς τὴν ἰδιόρρυθμον μορφήν τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ἐν τῷ
 »δικαίῳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000005523

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

A12048

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ